

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев1 49/2023
21.12.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Бранка Станића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драгица Бркић, адвокат из ..., против туженог „НИС“ АД из Новог Сада, ради исплате зараде и уплате доприноса, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1574/18 од 23.11.2018. године, која је исправљена решењем истог суда Гж1 1574/18 од 14.01.2019. године, у седници одржаној 21.12.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца и **ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1574/18 од 23.11.2018. године, која је исправљена решењем истог суда Гж1 1574/18 од 14.01.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Шапцу П1 13/18 од 20.04.2018. године у ставовима првом, другом и четвртном изреке и одбија се захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка од 72.550,00 динара у року од осам дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Шапцу П1 13/18 од 20.04.2018. године, ставом првим изреке обавезан је тужени да тужиоцу исплати на име разлике зараде за период од априла 2011. године закључно са децембром 2012. године, појединачне месечне износе са законском каматом ближе одређеним овим ставом изреке. Ставом другим изреке обавезан је тужени да за тужиоца уплати разлику доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и преда М-4 образац Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање Београд, Филијала Шабац на износе разлике зараде ближе одређене у ставу првом изреке. Ставом трећим изреке одбијен је захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да исплати законску затезну камату на појединачне износе који су досуђени у ставу првом изреке на начин ближе одређен овим ставом изреке. Ставом четвртим изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка од 219.830,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до исплате, док је одбијен као неоснован захтев тужиоца преко досуђеног износа па

до тражених 270.550,00 динара, односно за 50.720,00 динара са законском затезном каматом на тај износ почев од дана извршности пресуде па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1574/18 од 23.11.2018. године, која је исправљена решењем истог суда Гж1 1574/18 од 14.01.2019. године, ставом првим изреке жалба туженог је усвојена и првостепена пресуда преиначена у усвајајућем делу, па је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да тужиоцу на име мање исплаћене зараде за период од априла 2011. године закључно са децембром 2012. године, исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом на начин ближе одређен овим ставом изреке, као и да се обавезе тужени да за тужиоца уплати припадајуће доприносе надлежним фондовима и преда М-4 образац РФ ПИО и да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 219.830,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка од 9.770,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Пресудом Врховног касационог суда Рев2 1212/2019 од 04.12.2019. године, ставом првим изреке преиначена је пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1574/18 од 23.11.2018. године, која је исправљена решењем истог суда Гж1 1574/18 од 14.01.2019. године, тако што је одбијена као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом, другом и четвртом изреке. Ставом другим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка од 72.550,00 динара.

Одлуком Уставног суда Уж 3872/2020 од 29.06.2023. године, ставом првим изреке, усвојена је уставна жалба туженог и утврђено да је пресудом Врховног касационог суда Рев2 1212/2019 од 04.12.2019. године повређено право подносиоца уставне жалбе на правично суђење из члана 32. став 1. Устава Републике Србије. Ставом другим изреке, поништена је пресуда Врховног касационог суда Рев2 1212/2019 од 04.12.2019. године и одређено да исти суд донесе нову одлуку о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1574/18 од 23.11.2018. године, која је исправљена решењем истог суда Гж1 1574/18 од 14.01.2019. године.

У поновном поступку по ревизији туженог, Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/2011... 18/20) и утврдио да је ревизија тужоца основана.

У поступку није учињена повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. така 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог по основу уговора о раду од 01.06.2006. године до 15.10.2013. године, када му је престао радни однос по основу решења о отказу уговора о раду од 11.10.2013. године. Влада Републике Србије, тужени, репрезентативни синдикати код туженог и репрезентативни синдикати на нивоу Републике Србије су 17.06.2008. године

закључили Социјални програм за “НИС” АД. Одредбом члана 9. овог Програма, тужени се обавезао да одмах након преузимања “НИС” АД изврши једнократно и трајно повећање зараде запослених у висини од 15% у односу на месец који је претходио преузимању, уз обавезу да тако утврђене зараде убудуће усклађује са индексом трошкова живота, уз реалан раст у складу са резултатима пословања и растом бруто друштвеног производа у периоду важења социјалног програма (17.06.2008. до 31.12.2012. године). Преузимање “НИС” АД извршено је 11.02.2009. године. Тужени је свим запосленима у “НИС” АД, осим менаџерима I и II групе, исплатио једнократни додатак на априлску зараду у висини од 15% вредности основне зараде, утврђене чланом 42. колективног уговора за “НИС” АД за април месец на основу одлуке од 30.04.2009. године. У даљем периоду тужени је запосленима усклађивао зараду са индексом трошкова живота и реалним растом у складу са резултатима пословања и растом бруто друштвеног производа. У овој парници тужилац потражује разлику између зараде која му је исплаћена и зараде увећане за 15% за тражени период, према члану 9. Социјалног програма од 17.06.2008. године. Вештачењем је утврђена висина разлике за наведени период између зараде која је тужиоцу исплаћена и зараде која би била исплаћена уз увећање од 15% на основну зараду, у појединачним месечним износима.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев налазећи да Социјални програм има значај општег акта који уређује права и обавезе из радног односа и примењује се непосредно, будући да се њиме уређују права, обавезе и одговорности запослених, те како су прописану садржину акта прихватили послодавац и запослени, то су норме тог акта код послодавца постале саставни део општих аката послодавца, а тужени није испунио своју обавезу преузету закључивањем Социјалног програма јер није увећао зараду запослених трајно за све време важења наведеног програма.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев с образложењем да Социјални програм закључен 17.06.2008. године нема правно дејство општег акта који се непосредно примењује и с тим у вези нема дејство на потраживање запосленог у вези са радним односом, јер се њиме не уређују права, обавезе и одговорност запослених, већ представља акт пословне политике којим се утврђује систем мера и активности на обезбеђењу права запослених за чијим је радом престала потреба у поступку власничких промена.

Поступајући у извршењу одлуке Уставног суда Врховни суд је поново разматрао све ревизијске разлоге и утврдио да се ревизијом основано указује да је другостепена пресуда заснована на погрешној примени материјалног права.

Сагласно неспорној чињеници, Социјални програм за „НИС“ АД Нови Сад је закључен на основу Споразума између Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације о сарадњи у области нафтне и гасне привреде, Протокола о основним условима куповине од стране ОАО „Газпром њефт“ акција Компаније „Нафтне индустрије Србија“ АД Нови Сад, који чине 51% оснивачког капитала, као и Колективног уговора за „НИС“ АД Нови Сад. Потписници акта су у име Владе Републике Србије - Министарство енергетике РС; у име Друштва за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата, истраживања и производње природног гаса „Нафтна индустрија Србије“ АД Нови Сад – председник Управног одбора и генерални директор; репрезентативни синдикати код послодавца и

то: Јединствена синдикална организација „НИС“ АД Нови Сад; Јединствена синдикална организација „НИС – Нафтагас“ Нови Сад; репрезентативни синдикати на нивоу РС и гране; Самостални синдикат радника енергетике и петрохемије Србије и Синдикат хемије, неметала, енергетике и рударства – УГС независност.

Социјалним програмом и наведеним актима су уређена права, обавезе и одговорности запослених и послодавца. Ове акте су потписали сви овлашћени представници учесника у њиховом доношењу. На тај начин конституисана је и обавеза послодавца прописана одредбом члана 9. Социјалног програма, која има непосредно правно дејство према свим запосленима. Стога и предметни Социјални програм, у конкретном случају, сагласно обавезама и правима која се њиме конституишу има правну природу уговора у корист трећих лица. Из тог разлога и тужилац, као запослено лице код туженог – послодавца, има непосредно право да захтева испуњење послодавчеве обавезе која је конституисана у корист свих запослених по основу предметног социјалног програма, јер је такво право тужиоца утемељено у одредби члана 149. став 1. Закона о облигационим односима.

Правни став ревизијског суда се потврђује и радњама туженог предузетим у циљу испуњења његове обавезе установљене чланом 9. Социјалног програма. Том одредбом је прописано повећање зараде запослених једнократно и трајно. У складу са таквом обавезом тужени је делимично и поступио. За први месец пословања по потписивању социјалног програма тужени је наведену обавезу у целости испунио, али не и за преостали период до истека времена важења Социјалног програма (закључно са децембром 2012. године).

Поступајући у складу са одлуком Уставног суда, Врховни суд је прихватио становиште да социјални програм нема карактер општег акта. Међутим, оценио је да социјални програм има правну природу уговора у корист трећег лица. Стога је тужилац овлашћен да по основу закљученог социјалног програма непосредно захтева и остварује сва права која су му њиме призната. У том контексту цењена је и чињеница да је тужени као уговорна страна неспорно прихватио обавезу из социјалног програма. То се потврђује његовим понашањем исказаним у делимичном испуњењу обавезе која му је по том основу конституисана. Зато нема сумње да је тужени свестан преузете обавезе по социјалном програму предузео и непосредну радњу извршења права установљеног у корист свих запослених тако што је извршио исплату уговореног износа зараде свим запосленима за период од једног месеца у односу на почетак примене социјалног програма. Из тог разлога, основан је захтев тужиоца за исплату неизмирене разлике у плати за преостали период важења Социјалног програма до 31.12.2012. године.

Следом изнетог, тужилац има право и на исплату законске затезне камате на досуђене месечне износе од њихове доспелости до коначне исплате, у смислу члана 277. став 1. ЗОО.

Како је другостепена пресуда преиначена тако што је одбијена жалба туженог, то је иста преиначена и у погледу одлуке о трошковима, тако што је потврђена одлука о трошковима првостепеног поступка, а одбијен захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је применом члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке.

Тужилац је успео у поступку по ревизији, па му, на основу члана 153. став 1, 154. став 2. и 163. став 2. ЗПП припадају и опредељени трошкови овог поступка, који су досуђени у висини од 72.550,00 динара и који обухватају трошкове за састав ревизије од стране адвоката од 12.000,00 динара на основу Адвокатске тарифе важеће у време предузимања ове парничне радње и трошкове судских такси на ревизију од 24.220,00 динара и одлуку по ревизији од по 36.330,00 динара, према Тарифном броју 1. и 2. Таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“, бр. 28/94 ... 95/18).

Из изнетих разлога, на основу члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић